

Söderskärin ja Långörenin saaristojen hoito- ja käyttösuunnitelma

TÄHÄN TULEE KANSIKUVA

YHTEENVETO

Suunnittelualan nimi, sijainti ja pinta-ala

Söderskärin ja Långörenin saaristot; Porvoon saaristo; pinta-ala 18 297 ha, josta vettä on 18 076 ha. Suunnittelualueeseen sisältyy valtionmaiden suojelualueita ja suojeluun varattuja alueita, valtion yleistä vesialuetta, YSA-alueita sekä Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen alue. Hoito- ja käyttösuunnitelma ei sido suunnittelualan yksityisiä maanomistajia, vaan on suositusluonteinen.

I Nykytilan kuvaus

Luonnonolosuhteiltaan suunnittelualue on jaettavissa meri-, ulkosaaristo- ja sisäsaaristovyöhykkeisiin. Saaret ja luodot ovat enimmäkseen puuttomia ja kallioisia, mutta myös hiekkaisia harjumuodostumia esiintyy. Suurimmat saaret, Gloscholmen ja Pirttisaari, ovat pääosin puustoisia. Alueelta on löydetty 9 eri luontotyyppiä. Meriluontotyyppien inventointia ei ole tehty. Alue on tärkeä merilinnuston ja hylkeiden suojelulle sekä merilinnuston seuranta-alueena.

Saarten kulttuurihistoria liittyy kiinteästi luotsaukseen ja kalastukseen sekä sotahistoriaan. Alueella on kaksi majakkaa: Söderskärin majakka ja Gloscholmenin majakanraunio. Söderskärin majakkayhdyskunta on valtakunnallisesti arvokas rakennusryhmä. Erityisesti Pirttisaareissa ja Gloscholmenissa on huomattava määrä sotahistoriaan liittyviä rakenteita, kuten bunkkereita.

Metsähallitus ja Uudenmaan virkistysalueyhdistys ovat vasta ottamassa alueitaan virkistyskäyttöön, minkä vuoksi suunnittelualueella ei vielä ole juurikaan retkeilyyn, luontomatkailuun ja opastusviestintään liittyvää palveluvarustusta. Majakkasaarilla yksityisten omistama yritys harjoittaa matkailua ja kävijämäärä oli n. 4000 vuonna 2009.

II Keskeiset arvot ja uhat

Keskeiset arvot ovat: Arvokkaat mereiset eliöyhteisöt ja saaristolinnusto, direktiivilajien esiintyminen, arvokkaat luontotyypit, merenkulun historiaan liittyvä kulttuuriperintö, Söderskärin ja Pirttisaaren kulttuuriympäristöt sekä saaristojen luonnonmaisemat, alueen soveltuvuus veneilyyn ja muuhun mereiseen virkistytymiseen ja luontomatkailuun sekä pitkät saaristolinnuston seuranta- ja tutkimussarjat.

Keskeisiä uhkatekijöitä luonnolle ovat öljyvahinkoriskit ja rehevöityminen sekä säätelemätön tai liiallinen virkistys- ja matkailukäyttö. Käytön ja hoidon puute voivat aiheuttaa uhkan kulttuuriperintöarvoille.

III Tavoitteenasettelu

Suunnitelman päämäärät

Suunnitelman päämäärät ovat linnustonsuojellisten arvojen turvaaminen, vieraslajien leviämisen estäminen, paremmat tiedot suunnittelualueen luonnosta ja kävijöistä, virkistyskäytön ja luontomatkailun palveluvarustuksen rakentaminen, sotahistoriallisten kohteiden hoito ja kävijäturvallisuuden varmistaminen sekä Söderskärin Majakkasaarten rakennuskannan pitäminen kunnossa ja soveltuvassa käytössä.

Suunnittelualan visio

Suunnittelualue on merellisten suojelu- ja virkistyskäyttöalueiden kokonaisuus, jossa arvokas merenkäyntiin liittyvä kulttuuriperintö, meri- ja saaristomaisema sekä alkuperäinen saaristoluonto säilyvät tuleville sukupolville. Aluetta hyödynnetään kestävästi virkistyskäytössä ja luontomatkailussa.

Vyöhykejaon keskeiset ratkaisut

Retkeily- ja luontomatkailuvyöhyke palveluvarusteineen muodostuu kolmesta erillisestä alueesta: Söderskärin Majakkasaaresta, Gloscholmenista sekä Pirttisaareissa Metsähallituksen hallinnassa olevasta Makkarauddenista ja Uudenmaan virkistysalueyhdistyksen omistamasta Lerviksuddenin virkistysalueesta. Syrjävyöhykkeeseen kuuluu osa Långörenin luonnonsojelualueen saarista, Långörenin ja Stor-Pellinge yttre hällar luonnonsojelualueiden vesialueet, Gloscholmenin eteläpuoliset luodot ja Tunnholmenin luonnonsojelualue. Rajoitusalueita ovat Långörenin saari ja sen eteläpuoliset luodot ja Söderskärin YSA-alueen saaret ja vesialue lukuun ottamatta Majakkasaarta. Rajoitukset vaihtelevat alueittain, koska ne noudattavat luonnonsojelualueilla voimassa olevia rauhoitusmääräyksiä. Valtiolle kuuluvilla luonnonsojelualueilla on kuitenkin tavoitteena suojelupäätösten ajantasaistaminen ja rauhoitusmääräyksiä uusiminen. Långörenin saaren länsipuolella oleva matalikko on luonnonarvovyöhyke, jolla suositellaan välttämään liikkumista lintujen muutto- ja pesimäaikaan. Myös huomaavaisuusalueen perustamista suositetaan.

IV Toteutus ja toimenpiteet

Luonnonsojeluun liittyvissä toimenpiteissä keskitytään vedenalaisten luontotyyppien inventointiin, säännöllisiin lintulaskentoihin tärkeimmillä alueilla, vieraslajien poistamiseen sekä yhteistyön kehittämiseen mm. valvonnassa ja öljyntorjunnan suunnittelussa. Kulttuuriperinnön suojelussa ensisijaisia ovat rakennusperinnön suojelu ja kunnostaminen erityisesti Söderskärillä, sekä sotahistoriallisten kohteiden hoito Pirttisaareissa ja Gloscholmenissa. Retkeilyyn ja luontomatkailuun liittyvät tavoitteet ovat alueen käytön ohjaaminen maasto-opastein sekä Söderskärin, Lerviksuddenin virkistysalueen ja

Makkaraudenin palveluvarustuksen rakentaminen. Glosholmenin virkistyskäytön järjestäminen ratkaistaan erillisessä toimenpidesuunnitelmassa. Pirttisaaren ja Glosholmenin virkistyskäyttö edellyttää sotahistoriallisten kohteiden asiakas-turvallisuuden varmistamista. Uudenmaan virkistysalueyhdistys kehittää Pirttisaaren virkistysaluetta osana Suomenlahden retkisatamaverkostoa.

Valtiolle kuuluvien luonnonsuojelualueiden suojelupäätökset ajantasaisesti ja rauhoitusmääräykset uusitaan. Tavoitteena on yhden luonnonsuojelualan muodostaminen Långörenin luonnonsuojelualueesta, Söderskärin luonnonsuojelualan valtiolle kuuluvista osista ja Pirttisaaren Makkaraudenista sekä Glosholmenista eteläpuoleisine luotoineen.

V Ympäristövaikutusten arviointi

Suunnitelmassa esitetyt toimenpiteet tähtäävät luontoarvojen säilyttämiseen ja alueen käytön järjestämiseen. Alueen palveluiden ja tiedotuksen lisääminen johtaa retkeily- ja luontomatkailukäytön lisääntymiseen. Lisääntyneen käytön aiheuttamia haittavaikutuksia minimoidaan alueen käytön vyöhykkeistämällä, lisäämällä maasto-opasteita ja mairhin-nousurajoituskylttejä sekä valvonnan tehostamisella. Suunnitelmalla ei ole heikentäviä vaikutuksia Natura 2000-alueen valintaperusteena oleviin luonnonarvoihin.

VI Suunnitelman seuranta

Suunnitelman toteutuksen seurantaan käytetään Metsähallituksessa hyväksytyjä mittareita.

Lisätietoa suunnittelusta

Hoito- ja käyttösuunnitelma on kohdealueen maankäytön pitkän aikavälin strateginen suunnitelma ja linjaus. Sen avulla toteutetaan laeissa säädettyjen perustamistavoitteiden lisäksi alueiden hoidolle ja käytölle asetettuja tavoitteita. Suunnitelman avulla sovitetaan yhteen luonnonsuojelun, virkistyskäytön ja alueen muun käytön tavoitteet. Suunnitelmakausi on noin 15 vuotta.

Hoito- ja käyttösuunnittelu on Metsähallituksen ja ympäristöhallinnon periaatteiden mukaista osallistavaa suunnittelua. Osallistumistilaisuuksia ja palautemahdollisuuksia järjestetään koko suunnitteluprosessin ajan. Tavoitteena on saada mahdollisimman paljon tietoa, taitoa ja näkemyksiä pohjaksi hoidon ja käytön ratkaisuille. Keskustelun avulla pyritään saamaan tavoitteille ja toiminnalle yleinen ja hyväksyntä sekä luomaan pysyvä yhteistyö ja vuorovaikutus eri toimijoiden kesken.